

DANSKE ÆLDRERÅD
Ældrepolitisk konference

Har vi et værdigt samfund at blive ældre i? **- en konference om etik, prioriteringer og økonomi i ældrepolitikken – nationalt og lokalt**

Tirsdag d. 8. maj 2018
Hotel Nyborg Strand

Den 1. januar 2018 tiltrådte de nyvalgte kommunalbestyrelser, og samtidig påbegyndte mange nyvalgte ældreråd deres arbejde. Både i kommunalbestyrelserne og i ældrerådene har der været mange udskiftninger, og nye relationer skal opbygges. Da kommunalbestyrelsen er ældrerådets vigtigste samarbejdspartner, er det vigtigt, at ældrerådene er fremme i skoene fra første dag, og at ældrerådene har kendskab både til overordnede drøftelser og til lokale udfordringer og løsninger.

Danske Ældreråd udbyder denne ældrepolitiske konference med den hensigt at få belyst hvilke værdier og prioriteter, der hersker inden for ældreområdet i Danmark, og hvordan vi omsætter noget så abstrakt som etik til praktik, og om det overhovedet er muligt? Har vi i Danmark en unik og efterstræbelsesværdig tilgang til det ældrepolitiske område, eller er vi i virkeligheden på vej mod et centralt styret fokus, hvor de politiske prioriteringer i højere grad er styret af dokumentationskrav, øget pres på de pårørende og begrænsede etiske overvejelser?

Ældrepolitikken er kendetegnet af en kommunal virkelighed, hvor økonomien er udfordret af nye opgaver og behov for prioriteringer. I nogle kommuner er der vækst i antal ældre med plejebehov og i andre kommuner faldt i denne borgergruppe. Derfor er det vigtigt at drøfte det fremtidige behov for plejehjemspladser m.m. Alle kommuner har gennem de seneste år fået nye opgaver – ikke mindst med begrebet "det nære sundhedsvæsen". Nye opgaver betyder behov for drøftelse af opgaveløsning og nye tiltag.

Som folkevalgt ældreråd er det vigtigt, at ældrerådene tager initiativ til relevante debatter og på denne måde er med til at sætte en dagsorden for den lokale ældrepolitik.

En række seminarer vil mere konkret fokusere på nogle af de opgaver, ældrerådene kommer til at møde i deres arbejde. De forskellige seminarer er lige så forskellige som de opgaver, et ældreråd kan møde og omhandler områder som bl.a.: **En værdig død, kvalitetsstandarder, demenspolitik, underernæring, værdighedsmilliarden og de kommunale budgetter**. Der vil også være seminarer, der videregiver erfaringer fra ældrerådsarbejde, både lokalt og regionalt.

På konferencen får deltagerne styrket det fælles faglige fundament og får konkrete redskaber til ældre-/seniorrådsarbejdet.

PROGRAM

09:00 - 09:10 **Konferencen åbnes**

Erik Stagsted, landsformand for Danske Ældreråd

09:10 - 09:35 **Kommunens opgaver, økonomi og samarbejde med ældrerådet**

Med et stigende antal ældre borgere i kommunerne, nogle raske længere, andre med mere komplekse sygdomsprofiler, og alle med stor variation i behov og ønsker, er det relevant at spørge: Hvad er kommunens opgave i relation til ældrebefolkningen? Joy Mogensen, Borgmester i Roskilde Kommune indvier os i, hvordan opgaver omkring ældreomsorgen finansieres, løses, prioriteres og kvalitetssikres, og alt dette i samarbejde med ældrerådet.

Joy Mogensen, borgmester i Roskilde Kommune

09:35 - 10:15 **Hvad kan og bør vi gøre i Danmark for at skabe et bedre velfærdssamfund?**

Knud Aarup, som er formand for Socialpolitisk Forening, spørger, om politik i stigende grad bliver lavet på Christiansborg af fantasifulde landspolitikere, og om vi i stedet skal styrke det kommunale selvstyre, fordi det er ude i kommunerne, fornyelsen sker. Han advarer imod en for centraliseret indsats og mener, at kommunerne selv har midlerne til finansiering af en langt bedre indsats. Knud Aarup indvier os i løsningsforslag til et stærkt lokaldemokrati og giver seks bud på, hvordan man kan skabe et bedre velfærdssamfund.

Knud Aarup, formand Socialpolitisk Forening, fhv. direktør i Socialstyrelsen

10:15 - 10:55 **Borgerinddragelsen øges, men hvorfor skal en kommune inddrage civilsamfundet?**

I forhold til ældrerådets arbejde er dette spørgsmål essentielt, og derfor er det væsentligt at diskutere de forskellige formål med borgerinddragelse og også frivillighed, ligesom det er vigtigt at kende til de demokratiske ulemper, som kan være forbundet hermed. De seneste årtier har der været øget fokus på borgerinddragelse og deltagelse i frivillige foreninger og aktiviteter. Civilsamfundets organisationer og borgernes deltagelse er blevet en nødvendig ingrediens i et velfungerende samfund, idet en forudsætning for nærdemokrati er borgere, der er aktive. Men hvordan kan og bør borgerne være aktive og på hvilke præmisser? Thomas P. Bøje giver sit bud på disse centrale spørgsmål.

Thomas P. Bøje, professor ved Roskilde Universitet

10:55 - 11:20 Kaffepause og besøg i udstillerområdet

11:25 - 12:15 **Seminarer, 1. runde - se særskilt side**

12:20 - 13:20 Frokost og besøg i udstillerområdet

13:25 - 14:15 **Seminarer, 2. runde - se særskilt side**

14:15 - 14:45 Kaffepause og besøg i udstillerområdet

14:45 - 15:25 **En etisk og værdig alderdom i kommunale hænder?**

Aldrig er der blevet talt så meget om og fokuseret så meget på, at ældreomsorgen skal have værdighed og være etisk. I dag kæmpes der for etikken og værdigheden, som var det en kommunalaftale. Lad os gøre noget ved etikken, hedder det, men vi glemmer, at det skal være i mødet med borgeren, og ikke en abstrakt forestilling. Jacob Birkler advarer mod, at vi iklæder os en etisk sprogdragt, hvor vi arbejder med respekt, ansvarlighed, faglighed, åbenhed og så videre. Men her glemmer vi ganske ofte, at det kan være vanskeligt at omsætte abstrakte værdibegreber til et værdifuldt greb i praksis. Jacob Birkler indvier os i løsningsforslag til den etiske ældreomsorg.

Jacob Birkler, filosof, forfatter og fhv. formand for etisk råd

15:25 - 15:30 **Afslutning**

Erik Stagsted, landsformand for Danske Ældreråd

SEMINARER

Ved tilmelding - vælg to af 11 seminarer

SEMINAR O **Underernæring - et alvorligt problem for velfærdsopfattelsen**

Danske Ældreråds bestyrelse valgte i 2017, at underernæring skulle være organisationens mærkesag. Underernæring er et problem, som heldigvis kun de færreste i Danmark kommer til at opleve i deres levetid. Desværre ses den aktuelle underernæring hyppigst hos landets svageste ældre, idet risikoen for underernæring er meget høj blandt borgere på plejehjem og i hjemmeplejen samt hos indlagte patienter. To af landets førende eksperter på området, Anne Marie Beck og Birthe Stenbæk Hansen, introducerer den grundlæggende teori på området, og indvier os i, hvorfor en god ernæringstilstand og tilstrækkeligt med mad og drikke har så utrolig stor betydning for ældres velbefindende og funktionsevne.

Anne Marie Beck, docent på Professionshøjskolen Metropol og Birthe Stenbæk Hansen, ernæringsfaglig konsulent i Frederiksberg Kommune

SEMINAR P **Kommunale kvalitetsstandarder – et udtryk for det kommunale serviceniveau**

I landets kommuner stilles krav til at have kvalitetsstandarder på en del områder, hvor borgerne kan have behov for personlig og praktisk hjælp. Kvalitetsstandarder formidler kommunens politiske beslutninger om mål og prioritering i ældrepolitikken og oplyser borgerne om, hvad de har ret til. De gør det også klart overfor udfører og leverandører, hvilken indsats, der skal ydes over for borgerne. Standarderne skaber desuden gennemsigtighed, en ensartet og upartisk behandling, økonomisk effektive løsninger, og en myndiggørende relation og styrkelse af borgernes retssikkerhed. Standarderne er også et godt grundlag for dialog, bl.a. med ældrerådene. Lene Jensen indvier os i Randers Kommunes løbende arbejde, mål, prioriteringer og samarbejde med ældrerådet om kvalitetsstandarderne.

Lene Jensen, sundhedschef i Randers Kommune

SEMINAR Q **Værdig ældreomsorg – nu med et hverdagsrehabiliterende perspektiv**

"Fredericiamodellen" bliver hverdagsrehabiliterings-modellen ofte kaldt, idet Fredericia Kommune var først med at udvikle, afprøve og implementere omsorgsmodellen. Efterfølgende har modellen bredt sig til alle landets kommuner, som skal tilbyde et tidsafgrænset rehabiliteringsforløb til de borgere, der vurderes at kunne forbedre deres funktionsevne, opnå størst mulig grad af "selvhjulpethed", og dermed nedsætte behovet for hjælp. Men den hverdagsrehabiliterende indsats er ikke altid blevet modtaget med lige stor begejstring og succes og praktiseres da også forskelligt fra kommune til kommune. Her et par år efter indførelsen af et nyt hverdagsrehabiliterende perspektiv, indvier Vibeke Dalgaard os i det oprindelige sigte, status på området og giver konkrete eksempler på, hvordan hverdagsrehabilitering praktiseres i dag i Fredericia Kommune.

Gitte Lundsgaard, terapeut og Tina Kristoffersen, sygeplejerske i Fredericia Kommune

SEMINAR R **Hvordan vil fremtidens ældre bo – og hvad er konsekvenserne?**

Med et stigende antal ældre borgere i kommunerne, nogle raske længere, andre med mere komplekse sygdomsprofiler, og alle med stor variation i behov og ønsker for deres boligsituation, er det relevant at spørge: Hvor skal vi bygge, hvor og hvordan vil vi bo, når vi er ældre? Det kan være svært at forudse, og det kan koste kommunerne mange bekymringer og penge at fejlvurdere behovet for antal og hvilke typer plejeboliger, som fremtidens ældre har behov for og ønsker sig. Forskellige modeller, som for eksempel triplejehjem, selvejende plejehjem, almene plejecentre m.fl. skaber forskellige muligheder, men hvorfor vælge det ene frem for et andet, og hvori består egentlig fordele og forskelle? Paul Erik Weidemann indvier os i disse spørgsmål, ud fra den betragtning, at ældre i plejecentre skal kunne forfølge deres drømme og leve livet – hele livet.

Paul Erik Weidemann, direktør i den erhvervsdrivende fond, OK-Fonden

SEMINAR S **En værdig død – hvad er det?**

Alle kan blive enige om at ønske sig et værdigt liv og en værdig død. Begrebet værdighed er vanskeligt helt at forstå, fordi det på den ene side anvendes flittigt i almindeligt sprogbrug, men på den anden side er svært at definere. Et nogenlunde klart indtryk af værdighedsbegrebet og dets indhold får betydning for diskussionen om livskvalitet, rettigheder og etik, især når vi taler om forhold ved livets afslutning. Hvad er en værdig død? Hvor ønsker vi at dø, og hvor dør vi reelt? I Danmark er der igennem de seneste 25 år etableret mange hospicepladser, palliative teams, og kommunerne overtager flere komplekse og palliative plejeforløb fra hospitalerne. Spørgsmålet er, om der er den fornødne kapacitet, og tilstrækkelige kompetence til at varetage indsatsen ved livets afslutning? På dette seminar kan du høre Lisbet Due Madsens svar på disse spørgsmål, samt høre om hendes 30 år lange erfaring med omsorgen for døende og hendes bud på "en værdig død".

Lisbet Due Madsen, hospiceleder Arresødal Hospice i Frederiksværk

SEMINARER

SEMINAR T **Demografiregulerede kommunale budgetter**

En demografimodel er en model, der i budgetprocessen beregner de økonomiske konsekvenser, der følger af demografiske ændringer for et sektorområdes budget efter fastlagte principper og under forudsætning af et uændret serviceniveau. Prognoserne viser, at der fremover vil komme mange flere ældre, og dermed kan man antage, at der som udgangspunkt vil være behov for mange flere penge til ældreområdet. Men der er ikke nødvendigvis en fuldstændig sammenhæng mellem stigningen i antallet af ældre og behov for flere penge til ældreområdet, for det er fx ikke ligegyldigt, om det er de "unge ældre" eller de meget gamle ældre, der bliver flere af. På dette seminar kan du blive klogere på demografiregulerede kommunale budgetter, som har stor relevans for ældrerådernes arbejde.

Bo Panduro, projektchef, Det nationale forsknings- og analysecenter for velfærd, VIVE

SEMINAR U **Som pårørende skal man passe på sig selv, mens man passer på andre**

Op mod 750.000 danskere er pårørende til et menneske, som står dem nært, og som de hjælper på den ene eller anden måde. De fleste pårørende hjælper med glæde. For mange er det dog en stor opgave, som, selv om den er meningsfuld, også er krævende og opslidende. Balancen mellem at være pårørende eller pludselig stå i rollen som praktisk og faglig hjælp, kan ofte være hårfin. De pårørende skal nu skrives ind i kommunernes værdighedspolitik, bl.a. for at definere og afgrænse rollen som pårørende. I Hillerød kommune har man allerede taget fat om politik og indsats, og har ansat en pårørendekonsulent. Jette Holbek Holm indvier os i pårørendekonsulentens funktion og i de tiltag, kommunen tilbyder pårørende til kronisk syge borgere.

Jette Holbek Holm, pårørendekonsulent i Hillerød Kommune

SEMINAR V **Skal der stilles krav til de demensvenlige kommuner?**

Mange kommuner vil gerne være demensvenlige, men hvad skal der til, for at demensvenligheden har substans, og ikke bare bliver et mærkat uden reel betydning? Den nye nationale demenshandlingsplan indeholder tre konkrete mål om en nedgang i forbruget af antipsykotisk medicin til mennesker med demens på 50 procent, bedre udredning med en ambition om at 80 procent af dem, der udredes, får en specifik demensdiagnose, samt skabelsen af 98 demensvenlige kommuner. I Sønderborg Kommune har man vedtaget politikker på demensområdet, der blandt andet indeholder forslag til, hvordan demenspatienter og pårørende inddrages i beslutningerne på demensområdet, og forslag til, hvordan kommunen vil sikre trykke og sammenhængende forløb for demenspatienter og pårørende, fx ved fast tilknyttede demenskoordinatorer fra kommunens kompetencecenter for demens.

Betina Schmidt Jørgensen, demenskoordinator i kompetencecenter for demens i Sønderborg

SEMINAR X **Regionsældrerådet - den regionale sparring om ældrepolitikken**

Den seneste opgørelse viser, at regionerne bruger ca. 114 mia. på sundhed, hvoraf sygehusene tegner sig for de 85 mia. (2015-priser). Samarbejdet og sammenhængen mellem sygehusvæsenet og den kommunale sygepleje forstærkes i disse år, og Folketinget har netop fra i år pålagt kommunerne større og mere komplekse sundhedsopgaver, som ikke mindst har stor betydning på ældreområdet. Ældrerådernes fokus på, hvad der sker i regionerne, får dermed større og større betydning. Det er derfor både naturligt og nødvendigt, at ældrerådene interesserer sig for det regionale niveau. Derfor er der i hver af de fem regioner etableret et regionsældreråd, valgt af de respektive regioners ældreråd, og på dette seminar får du indblik i, hvordan regionsældrerådene arbejder for at klæde medlemmerne bedre på til arbejdet i de lokale råd og for at få indflydelse på de regionale beslutninger.

Anker Andersen, formand for Regionsældrerådet i Region Midtjylland, medlem i Hedensted Seniorråd

SEMINAR Y **Udmøntning af midler på ældreområdet**

På de seneste års finanslove er der afsat en del penge til initiativer på ældreområdet, der skal udmøntes i kommunerne. I 2016 blev der eksempelvis afsat en værdighedsmilliard, i 2017 blev der afsat millioner til køkener på plejehjem og til klippekort til plejehjemsbeboerne, og i den seneste finanslov for 2018 er der bl.a. afsat 500 mio. kr. årligt til en bedre bemanding i ældreplejen samt permanente midler til kommunernes indsats i forhold til en styrket pårørendeindsats og arbejdet med en værdig død. På seminaret gennemgås, hvordan en række af de forskellige initiativer udmøntes. Hvad er tankerne bag de forskellige måder, som midlerne fordeles på, hvilke krav skal kommunerne opfylde for at få del i midlerne, og hvad er kravene til af rapportering og regnskab? Og er der nogle forhold, som kunne være af særlig relevans for ældrerådets arbejde i den enkelte kommune?

Søren Svane, chefkonsulent, Afdelingen for Ældreområdet og det Nære, Sammenhængende Sundhedsvæsen, Sundheds- og Ældreministeriet

SEMINAR Z **Spidskompetence i ældre - unik ældreomsorg i Danmark?**

I Danmark kan og gør vi noget på ældreområdet, som er så unikt, at man gerne vil kopiere det i udlandet. Historisk har vi en lang tradition for at tage os af de mest sårbare i vores samfund og investere i menneskers individuelle liv. Løbende gennem årene er ældreomsorgen og ældres vilkår, således tilpasset udvikling, nye metoder er taget i brug og tendensen i Danmark bygger nu på en standardisering af plejen, 'fælles sprog', kvalitetsstandarder, 'frit valg', rehabilitering m.m. Alt dette er indført for at give en præcis beskrivelse af serviceniveau, såsom at sikre ensartede afgørelser om hjælp til ældre med samme behov og at give ældre borgere kendskab til deres rettigheder og frihed til at vælge. I de senere år har fokus været på kvalitet i ældreplejen og at det følelsesmæssige arbejde, som medarbejdere udfører, netop er en kernekompetence i omsorgen. Men betyder dette, at den detaljerede styring af systemet er med til at udhule den følelsesmæssige - og empatiske del af omsorgsarbejdet? Hør Tine Rostgaard fortælle om historiske og nutidige overvejelser omkring ældreomsorgen i Danmark.

Tine Rostgaard, professor i komparativ social- og velfærdspolitik, Det nationale forsknings- og analysecenter for velfærd, VIVE